

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Кобзева О. О. Структурні та функціональні особливості організації американського судового дискурсу / О. О. Кобзева // Ученые записи Таврического Национального Университета. Сер. : Филология. Социальные коммуникации. – Симферополь, 2012. – Т. 24 (67). – № 3. – С. 72-76.
 2. Кобзева О. О. Процедури та методики формування корпусу вибірки для аналізу стратегій та тактик американського судового дискурсу / О. О. Кобзева // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету. Сер. : Філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград, 2014. – Вип. № 130. – С. 271-275.
 3. Кобзева О. О. Типологія стратегій судді в американському судовому дискурсі / О. О. Кобзева // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2012. – № 1022. – С. 64-68.
 4. Кобзева О. О. Метакомунікативна стратегія у мовленні судді в американському судовому дискурсі / О. О. Кобзева // Вісник Житомирського державного університету ім. Франка. – Житомир, 2014. – Вип. №77. – С. 264-269.
 5. Белова А. Д. Лінгвістичні перспективи і прогнози у ХХІ столітті / А. Д. Белова // Лінгвістика ХХІ століття : нові дослідження і перспективи / НАН України Центр наук. дослідж. і викладання інозем. мов ; [ред. кол.: В. В. Акуленко (голов. ред.) та ін.]. – К. : Логос, 2006. – № 1. – С. 22-31.
- Кобзева О. О. Комунікативні ситуації американського судового дискурсу / О. О. Кобзева // Каразінські читання: Людина. Мова. Комунікація: XIV наук. конф. з міжнар. участю, 27 березня 2015 р. : тези доп. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна 2015. – С. 86-88.

О. С. Коломійчук
м. Житомир

АНТИНОМІЯ МОРАЛЬНІСТЬ/АМОРАЛЬНІСТЬ В ХУДОЖНІЙ КАРТИНІ СВІТУ

Художня картина світу складається з суб'єктивних та об'єктивних категорій, як результату бачення світу. Деякі категорії, як Добро – Зло, Правда – Неправда, Мораль – Аморальність формують антиномію зазначених понять, побудовану на сукупності діалектичних протиріч. Поняття «антиномії» бере початок з логіки, де воно означає протиріччя між двома судженнями, з яких одне можна логічно довести. Основи поняття «антиномії» закладені В.

Гумбольдтом, який виділив такі значущі антиномії як антиномія мови у формі суб'єктивного та об'єктивного; антиномія суспільного та індивідуального в мові; антиномія генералізованого та частого в мові [3: 45-48]. Ідеї В. Гумбольдта щодо двоїстості мови були розвинені в роботах Е. Бенвеніста та Ф. де Соссюра, які сформували принцип, згідно з яким мова завжди представляє собою двоїсте явище, а тому все у мові слід вивчати в бінарній опозиції: одне через розуміння іншого [1: 54]. Враховуючи сутність антиномії як двоїстості мови, можна стверджувати, що оскільки мова постійно розвивається, поняття антиномічного поповнюються та змінюються. Розглядаючи явище антиномії в мові, Л. Г. Боярова зауважує, що сутність антиномії зводиться до конфлікту між означуваним смисловим значенням та мовним знаком [2: 43-47]. Прояви антиномії в мовній системі становлять внутрішній потенціал мовної системи.

Явище антиномії в моралі охоплює суперечності у властивостях, якими характеризується мораль. Однією з причин антиномії моралі стають поведінкові особливості індивіда та суспільства. Моральність як прояв рис поведінки вимагає від індивіда дотримання суспільних норм та правил. В результаті виникає протиріччя між моральністю/аморальністю як індивідуальною категорією та суспільною категорією. Щоб визначити, який вчинок віднести до морального або аморального, необхідно порівняти його із загальноприйнятими «зразками» поведінки в суспільстві. Однак, не можна забувати, що сам індивід є авторитетом для себе, тому моральність/аморальність його поведінки регулюється його власними світоглядними настановами, рівнем вихованості, судженнями та розуміння добра та зла тощо. Ще одним важливим джерелом антиномії моральності/аморальності є релігійний аспект, а саме Бог та його заповіді є найвищим проявом моралі, однак, і в цьому випадку особистість може сприймати ці заповіді як «об'єктивно правильні», тобто такі, що вимагають неухильного дотримання, та як суб'єктивні, тобто такі, до яких можна ставитись критично в залежності від ситуації [4: 140-141].

Таким чином, чинниками, що визначають антиномію моральності/аморальності є норми та правила поведінки, які можуть регулюватись Індивідом, Суспільством, Релігією.

Отже на основі дослідження характеристик та властивостей категорій моральності/аморальності антиномічні риси концепту можна представити наступним чином:

1) **Антиномія суб'єктивного та об'єктивного.**

а) Моральні закони визначаються об'єктивною потребою людства і не є залежними від суб'єктивних поглядів особистості.

б) Моральні закони належать до категорії індивідуального, а тому витікають із суб'єктивної позиції особистості;

в) Моральний закон виступає як абстрактна категорія, яка не належить ні до суб'єктивного, ні до об'єктивного поняття. Це – загальноприйнята норма поведінки.

2) Антиномія суспільного та особистісного.

а) Життя в суспільстві вимагає дотримання соціальних норм.

б) Особистість з високим рівнем розвиненості моральних цінностей виступає як носій загальнолюдських ідеалів, а тому її свідомість вступає в протиріччя з суспільною свідомістю у питаннях моралі/аморальності.

в) Особистість з низьким рівнем сформованих моральних поглядів виступає як носій засуджуваних індивідами та суспільством цінностей, а тому її світобачення не є прийнятним з точки зору соціуму та індивідуального світу окремих людей.

3) Антиномія моральної цінності та аморальної користі.

а) Моральність як прояв поведінки індивіда має практичну цінність для регулювання його відносин з іншими людьми в соціумі.

б) Моральність по відношенню до інших людей може призводити до покарання, а тому її корисність ставиться під сумнів.

в) Моральність або аморальність не належать до прагматичних категорій. Їх сутність – обов'язок без примусу.

4) Антиномія вільного вибору та причини.

а) В основі моральної/аморальної поведінки лежать свої причини.

б) Здійснення вчинків моральною/аморальною особистістю може вступати в протиріччя з логікою, якщо рушійною силою вчинку є причини, що призводять до свободи вибору в розріз правилами.

Моральні та аморальність регулюються не лише суспільними та індивідуальними потребами, саме по собі явище моралі – це як закон, без якого неможливе існування ні суспільства, ні людини.

Антиномія моральності/аморальності базується на уявленнях людини про такі важливі життєві категорії як добро та обов'язок. Однак, слід брати до уваги, що антиномія цього типу залежить від часового фактору, адже кожен період історичного розвитку характеризується наявністю своїх власних поглядів на моральні правила. Часовому виміру не підлягають універсальні категорії моральності/аморальності – Good/Evil (Добро/Зло), Justice/Injustice (Справедливість/Несправедливість), Loyalty/Betrayal (Вірність/Зрада), Truth/Lie (Правда/Брехня) та ін. Однакові для всіх універсальні істини

є в якій мірі примітивними, банальними, оскільки правило моральної/аморальної поведінки закладене в сприйняття цих категорій як універсальних – вони є обов'язковими незалежно для виконання всіма людьми без виключення. Однак ступінь виконання залежить від індивідуального розуміння цих антиномій окремими людьми.

Користь моральності є безперечною, адже вона керує діями людини, без практичного примусу та вигоди. Моральна людини робить якийсь вчинок не тому, що так диктують соціальні правила та норми поведінки, а тому, що розуміє, що «так правильно». Відповідно моральність є важливим регулятором індивідуального та суспільного добробуту.

Таким чином, можна зробити висновок, що універсальні правила моральності/аморальності властиві всьому людству. Для розуміння концепту моралі/аморальності важливим є часовий фактор. Однак, прояв моральності по відношенню до інших не завжди призводить до позитивних результатів. Наприклад, у випадку надмірної моральності людина не здатна досягти мети, яка потребує порушення норм моралі. З іншого боку, в основі моральності немає ніякої вигоди, оскільки вона сама є джерелом задоволення для індивіду. Це моральність, метою і результатом якої є прагнення до самовдосконалення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Бенвенист Э. Общая лингвистика / Пер. с фр. – М., 2002. – 448 с.
2. Боярова Л. Динамічна теорія норми в сучасній термінології // Українська термінологія і сучасність: Зб. наук. праць. Вип. VII / Відп.ред. Л.О. Симоненко. – К: КНЕУ, 2007. – с. 43-47
3. Гумбольдт В. фон О различии строения человеческих языков и его влияния на духовное развитие человечества // Гумбольдт В. фон / Избранные труды по языкознанию / Пер. с нем. М., 1984. С. 37-297
4. Масенко Л. Мова і суспільство: Постколоніальний вимір. – К., 2004. – 163 с.

Н. В. Макаренко
м. Житомир

АСОЦІАТИВНО-НОМІНАТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КОНЦЕПТУ "ГРОШІ" НА МАТЕРІАЛІ "ТРИГРОШОВОГО РОМАНУ"

Б. БРЕХТА

Сучасна лінгвістика розвивається під знаком нової номінативно-прагматичної парадигми, що має за мету вивчення зовнішніх зв'язків мови з дійсністю, яку вона відображає, і з мовцем, якому вона слугує [5: 76-78]. Так, згідно думки В. Кононенка, навколо слова, що